

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **H. B.**, zastoupen: Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem se sídlem Purkyňova 6, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 3. 2018, č. j. OAM-177/LE-VL14-HA11-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 9. 2018, č. j. 61 Az 14/2018 – 52,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Ladislavu Bártovi, advokátovi, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 4.114 Kč, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Průběh řízení

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) podal dne 13. 12. 2017 žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice. V následném řízení stěžovatel mezi jiným uvedl, že z Alžírska odešel z důvodu arabizace, neboť se zde jakožto ateista a Berber (berberský Kabyl) necítil

být svobodný. Vycestoval do Francie, kde ho to však „politicky nebavilo“. Ve Francii bylo mnoho arabských muslimů a cítil se zde jako v Alžírsku, proto v srpnu roku 2014 na radu známého ilegálně vycestoval do České republiky V České republice má přítelkyni a s bývalou přítelkyní má syna. Když mluvil se svou sestrou, dozvěděl se, že je v Alžírsku hledán z důvodu, aby nastoupil vojenskou službu. Armáda je arabská a muslimská.

[2] Žalovaný žádnou z forem mezinárodní ochrany stěžovateli neudělil.

[3] Krajský soud v Ostravě zamítl jeho žalobu. V rozsudku rozvedl situaci ateistů v Alžírsku a shledal, že jediným faktickým omezením stěžovatele v jeho životě v zemi původu je povinnost dodržování veřejného pořádku. Berbeři zastávají veřejné funkce a jejich jazyk (*tamazight*) je od 2016 roku spolu s arabštinou úředním jazykem. Zákon zakazuje diskriminaci na základě vyznání a zaručuje ochranu státem i pro jiné než islámské náboženství (věrouku).

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného k ní

[4] Stěžovatel napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), neboť zjištění žalovaného a správního soudu nemají oporu ve spise.

[5] V ní uvádí, že apostaze (odstoupení či odpadnutí od víry) je v praxi domovské země stěžovatele často doprovázená trestní represí skrze institut blasfemie (rouhání). Za rouhání je považována i neúčast na ramadánu. Stěžovatel by tak v zemi původu nemohl využívat svého přirozeného lidského práva na projevy vlastního náboženského a věroučného přesvědčení. Krajský soud ani žalovaný se dostatečně nezabývali specifickou situací odpadlíků od islámu a zaměřili se pouze na náboženské menšiny. V této souvislosti odkazuje na odborný server „freethouhgtreport“, na kterém jsou informace k situaci ateistů v Alžírsku.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovatel neměl v zemi svého původu žádné problémy s bezpečnostními složkami. O mezinárodní ochranu požádal až v době, kdy mu reálně hrozilo vycestování z území České republiky (byl vyhoštěn). Informace shromážděné ve spise považuje za dostatečné a aktuální.

III. Posouzení kasační stížnosti

[7] Nejvyšší správní soud ověřil, že stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). V kasační stížnosti, kterou podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a doložil, že v řízení za něj v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. jedná osoba s vysokoškolským právnickým vzděláváním. Jedná se však o věc mezinárodní ochrany, a proto se podle § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou.

[8] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[9] K otázce přijatelnosti stěžovatel uvedl, že krajský soud zcela nesprávně vyhodnotil otázku vážné újmy, která mu jako odpadlíkovi od islámu hrozí, což mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení.

[10] Podle soudu je v dané věci kritérium přijatelnosti naplněno, nikoli však z důvodu tvrzeného stěžovatelem. Nejvyšší správní soud kasační stížnost přijal k meritornímu přezkumu, neboť se dotýká právní otázky, která dosud nebyla judikaturou řešena (pronásledování ateistů v Alžírsku).

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Stěžovatel potenciální návrat do Alžírska podmiňuje svobodou Kabylů (berberský národ) a hovoří o svém negativním vztahu k arabizaci jeho země (viz protokol o doplňujícím pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 14. 2. 2018, č. l. 96 a 97 správního spisu). K této pro věc stěžejní otázce - pronásledování Berberů v Alžírsku - se vyslovil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 11. 4. 2018, č. j. 3 Azs 257/2017 – 65. V něm shrnul, že „*Berbeři tvoří v Alžíru významnou menšinu (až jedna třetina obyvatelstva), je jí přiznaný podíl na řízení státu a jsou pro ni vytvořeny ze strany státu i podmínky pro rozvoj vlastní identity (vlastní řeč, vzdělání).*“ Nelze tedy hovořit o tom, že by Berbeři byli v zemi původu pronásledování dle § 12 zákona o azylu.

[13] K pronásledování z náboženských důvodů (odpadnutí od islámu) nashromáždil žalovaný informace, které krajský soud správně vyhodnotil jako dostatečně aktuální, vyčerpávající a dostupné pro rozhodnutí ve věci.

[14] Nejvyšší správní soud se k povaze informací o zemi původu používaných správními orgány v řízení o udělení mezinárodní ochrany vyjádřil v rozsudku ze dne 31. 7. 2008, č. j. 5 Azs 55/2008 - 71, v němž uvedl, že „*při používání informací o zemích původu je nutné dodržovat následující pravidla. Informace o zemi původu musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné (srov. kritéria pro nakládání s informacemi o zemích původu v azylovém řízení, in: GYULAI, G.: Country Information in Asylum Procedures: Quality as a Legal Requirement in EU, Budapest, 2007)*“.

[15] Stěžovatel, ač namítal, že se informace shromážděné žalovaným dotýkají otázek jiných náboženství a nikoliv konkrétně ateismu, neuvedl, v čem konkrétně by měly být dopady jeho věrouky rozdílné od ostatních náboženství. Trestné činy a obavy z pronásledování v Alžírsku spojuje obecně s trestným činem blasfemie, který nečiní rozdíly mezi náboženstvími. Obdobně je tomu u odpadnutí od víry. Relevantní je nevyznávání islámu, resp. odpadnutí od něj, jež se děje jak formou příklonu k jinému náboženství, tak i ateismu. Informace, ze kterých vycházel žalovaný, hovoří o náboženství a svobodě vyznání v Alžírsku obecně. Pro výše uvedené je možné hovořit o relevantních informacích.

[16] Krajský soud se pro nadbytečnost odmítl zabývat stěžovatelem uváděným odkazem na webové stránky (http://freethoughtreport.com/countries/africa-northern-africa/algeria). Informace shromážděné žalovaným splňují požadavky vyslovené judikaturou (srov. bod [14]), nebylo proto důvodů zabývat se dalšími skutečnostmi, obzvláště neuvedl-li stěžovatel, co konkrétně by měly do řízení vnést. Na webové stránky odkazuje v souvislosti s námitkou nepřesné a zavádějící interpretace shromážděných materiálů, věcně však dále nic nevytýká. Kasační soud pouze na okraj uvádí, že informace na těchto stránkách se nacházejí i ve zprávách nezávislých a vládních pozorovatelů. Ve zprávách ve správním spise se navíc, na rozdíl od uváděných webových stránek, popisuje stav v zemi původu po revizi Ústavy v únoru roku 2016 (zavedení dalšího úředního jazyka či svobody vyznání).

[17] Stěžovatel nezpochybnil transparentnost a dohledatelnost či důvěryhodnost a vyváženost shromážděných informací. Zpochybnil však závěry z nich krajským soudem dovozené ve vztahu k jeho návratu do vlasti.

[18] Z informací shromážděných ve spise vyplývá, že v zemi původu stěžovatele jsou respektována i jiná náboženství než islám (viz zpráva Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických ze dne 15. 8. 2017 či odpověď Ministerstva zahraničních věcí na žádost Ministerstva vnitra č. j. MV-63280-1/OAM-2017). Alžírská vláda byla dokonce organizací Al-Káida označená za „odpadlický režim“ (srov. zprávu Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických ze dne 15. 8. 2017). Svoboda vyznání je tolerována, neporušuje-li veřejný pořádek a právní předpisy. Soud v rozsudku č. j. 3 Azs 257/2017 – 65 ke svobodě vyznání konstatoval, že ze zákona sice vyplývají záruky státu ke svobodnému vyznání, ovšem současně jsou zde i okolnosti, které vyznavačům jiného náboženství než islámu mohou činit obtíže. Bezpečnostní a státní složky však systematicky zasahují proti islámským extrémistům a vyznavačům ahmadíjského islámu (viz zpráva Human Rights Watch ze dne 18. 1. 2018, Amnesty International ze dne 22. 2. 2017 či Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických ze dne 15. 8. 2017).

[19] Stěžovatel uvedl, že problémy s vyznáním měl doma s rodinou (ač zároveň konstatoval, že jeho sourozenci nejsou praktikující muslimové). Intenzita těchto ústrků však v případě pronásledování dle zákona o azylu musí dosahovat určité intenzity (viz dále) a možnost pronásledování musí být reálná (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82, a ze dne 13. 8. 2010, č. j. 4 Azs 11/2010 – 112 či ze dne ze dne 14. 6. 2012, č. j. 6 Azs 4/2012 - 67).

[20] Pronásledováním je jak jednání, které vede k porušení neomezitelných lidských práv (například zákaz mučení, zákaz otroctví, právo na právní subjektivitu), tak souběh různých opatření, jež by sama o sobě nebyla pronásledováním, ale ve svém součtu jsou stejně závažná jako zásah do těchto práv, tzv. pronásledování na kumulativním základě (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2007, č. j. 1 Azs 40/2007 – 129, č. j. 5 Azs 7/2009 – 98, nebo rozsudek č. j. 5 Azs 66/2008 - 70 ze dne 30. 9. 2008, č. 1749/2009 Sb. NSS). Demonstrativní výčet jednání, jež jsou pronásledováním, lze nalézt v čl. 9 odst. 2 směrnice 2011/95/EU, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytované ochrany, podle nějž za pronásledování může být považováno mimo jiné i použití psychického násilí nebo jednání namířené proti osobám určitého pohlaví.

[21] Pro účely řízení o udělení azylu je však v každém takovém případě nutno pečlivě posuzovat, zda konkrétní formy negativních reakcí žadatelova okolí dosáhly jednotlivě či ve svém souhrnu (kumulativně) takové intenzity, aby je bylo možno považovat za „opatření působící psychický nátlak“ ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu (srov. výše citovaný rozsudek č. j. 1 Azs 40/2007).

[22] Legální pojem „opatření působících psychický nátlak“ je přitom z hlediska vyžadované intenzity negativních reakcí okolí, aby jej bylo možno za taková považovat, nutno poměřovat dalšími v § 2 odst. 4 zákona o azylu výslovně uvedenými azylově relevantními hrozbami, a sice „ohrožením života nebo svobody“. Újma hrozící žadateli o azyl v důsledku opatření působících psychický nátlak jistě nemusí být obdobně závažná jako újmy spočívající v ohrožení života nebo svobody, musí však být s nimi aspoň typově srovnatelná. Nepostačí tedy, půjde-li o pouhou sérii ústrků, byť v jednotlivých případech i vcelku intenzivních, pokud tyto ústrky ve svém celku nedosáhnou takové intenzity a systematičnosti, že u dotčené osoby ve zcela zásadní míře snižují kvalitu prožívání a berou životní perspektivu a že v ní vyvolávají silný pocit celkové bezvýchodnosti a beznadějnosti její situace. Navíc intenzita uvedených ústrků musí být „objektivní“ v tom smyslu, že by jimi byly výše uvedené negativní životní pocity působeny zpravidla i u jiných jedinců nacházejících se ve státě původu žadatele o azyl v obdobné situaci (k výše uvedenému srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 – 52, č. 1066/2007 Sb. NSS).

[23] Stěžovatel však pouze obecně hovořil o své situaci v rodině, přičemž rozhodnutí vycestovat ze země původu neodůvodnil negativními reakcemi svého okolí či jinou formou psychického nátlaku. Absenci pronásledování ze strany muslimů nasvědčuje skutečnost, že z Francie vycestoval do České republiky, protože ho to tam dle vlastních slov „politicky nebavilo“. Netvrdil, že by snad ze strany zdejší muslimské komunity, díky které se zde cítil jako v zemi původu, pociťoval příkoří, ačkoliv v této komunitě přibližně dva roky žil. Psychickému nátlaku nenasvědčuje ani to, že stěžovatel opustil zemi původu až po nikoliv zanedbatelné době od dosažení zletilosti a žádost o mezinárodní ochranu nepodal ihned ve

Francii, ale až po pěti letech od vycestování ze země původu v České republice, a to v úzké časové souvislosti s obdržením rozhodnutí o vyhoštění.

[24] S přihlédnutí k závěrům zpráv nezávislých pozorovatelů o zemi původu se nejeví stěžovatelem popsané jednání jeho rodiny jako natolik intenzivní, že by mohlo být označené za azylově relevantní.

[25] Ve stěžovatelově případě proto nešlo o azylově relevantní důvod, jak správně uvedl krajský soud, který připomněl závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 5. 2004, č. j. 2 Azs 15/2004 – 72, a totiž, že neshody stěžovatele s příbuznými z náboženských důvodů, o kterých státní úřady vůbec nevěděly, nelze považovat za pronásledování.

[26] Tvrzenou vážnou újmou, resp. důvody pro udělení doplňkové ochrany, se žalovaný obšírně zabýval ve svém rozhodnutí. Stěžovatel však v žalobě a kasační stížnosti pouze obecně hovoří o rouhání ve spojitosti s trestněprávní represí. Krajský soud se ztotožnil se závěry správního orgánu a konstatoval, že v Alžírsku je svoboda vyznání zaručena Ústavou. Právní řád zaručuje jedincům možnost provozovat svou víru, budou-li ctít veřejný pořádek a právní řád; zaručuje ochranu státu pro nemuslimy a toleranci a respektování jiných náboženství. Těmto vývodům kasační soud rovněž přitakává.

[27] V rámci řízení nebyly zjištěny žádné skutečnosti, natož existence důvodných obav, které by nasvědčovaly skutečnému nebezpečí vzniku vážné újmy stěžovateli, resp. nedůvodnému stíhání za popisovaný trestný čin rouhání. Pro daný závěr hovoří i fakt, že stěžovatel od 18 let nevyznává islám. Ze země původu přesto odcestoval až po 5 letech od dosažení oněch 18 let, bez toho, aby tvrdil, že byl pro své přesvědčení pronásledován či vystaven hrozbě vážné újmy. Závěry krajského soudu pro výše uvedené obstojí.

IV. Závěr a náklady řízení

[28] S ohledem na shora uvedené dospěl soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

[29] Stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem, který mu byl ustanoven usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 5. 2018, č. j. 61 Az 14/2018 – 11. Náklady spojené se zastoupením, tj. hotové výdaje advokáta a odměnu za zastupování, hradí v takovém případě stát. Soud přiznal zástupci odměnu za jeden úkon právní služby, a to podání (resp. doplnění) kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], a to ve výši 1 × 3.100 Kč (§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodem 5 advokátního tarifu), paušální náhradu hotových výdajů ve výši 1 × 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), a dále částku odpovídající DPH ve výši 21 %, celkem tedy 4.114 Kč.

Uvedená částka bude zástupci vyplacena z účtu NSS do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. června 2019

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu